

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

GEOGRAFIA

Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania:

1. **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych ze zmianą : Dz. U. z 2008 r. Nr 3, poz. 9, która weszła w życie z dniem 9 stycznia 2008 r.**
2. *Wewnątrzszkolne ocenianie*
3. *Podstawa programowa dla gimnazjum.*

Nauczanie geografii jest zgodne z programem nauczania przedmiotu geografia dla klas I-III gimnazjum – opracowanego przez EWE MARIEŃ TUZ

I. W TOKU NAUCZANIA GEOGRAFII W GIMNAZJUM OCENIE PODLEGAJĄ KLUCZOWE KOMPETENCJE W EDUKACJI GEOGRAFICZNEJ ZA, KTÓRE UZNAJE SIĘ:

- Czytanie map różnej treści,
- Wyjaśnianie prawidłowości zjawisk występujących w cyklach astronomicznych, geograficznych, społecznych i gospodarczych,
- Umiejętność posługiwania się przyrządami oraz modelami geograficznymi,
- Umiejętność dokonywania planowych oraz systematycznych obserwacji,
- Umiejętność odczytywania i wykorzystywania oraz sporządzania dokumentacji geograficznej (dane statystyczne, wykresy, diagramy, ryciny),

- Umiejętność dokonywania obliczeń (odległości, różnica wysokości, średnie temperatur, amplitudy, spadek temperatury z wysokością, różnice czasowe),
- Umiejętność posługiwania się słownictwem, terminologią i symboliką geograficzną w mowie żywej i pisanej,
- Wartościowanie działalności człowieka w środowisku przyrodniczym.

II. Wykaz umiejętności i wiadomości dla danego poziomu przedstawiony jest uczniom na początku roku szkolnego poprzez omówienie programu nauczania, kryteriów ocen w danej klasie z jednoczesnym wskazaniem na kierunek pracy, częstotliwość i sposób uzyskania oceny.

Wiedzę i umiejętności można zaklasyfikować do pięciu poziomów:

- konieczny,
- podstawowy,
- rozszerzony,
- dopełniający,
- wykraczający.

1. Ocenie podlegają wymienione formy aktywności ucznia:

- **Wypowiedzi ustne** (co najmniej jedna ocena w ciągu roku szkolnego)
- **Wypowiedzi pisemne** (kartkówki z trzech ostatnich lekcji, inne - np. sprawdzające wybrane umiejętności; interpretacja treści mapy, graficznych sposobów przedstawiania zjawisk)
- **Aktywność i praca na lekcji** (indywidualna i w zespołach grupowych – tu: zaangażowanie, umiejętność komunikowania się i współpracy w zespole, korzystanie z różnych źródeł informacji, efektywność pracy).
- **Podstawowe umiejętności praktyczne** (czytanie mapy, orientacja w terenie – położenie, kierunki; dokonywanie podstawowych obliczeń stosowanych w geografii; czytanie i graficzna interpretacja danych liczbowych).
- **Praca domowa** (krótkoterminowe – zadania w zeszycie ćwiczeń, inne: polecenia z lekcji na lekcję; długoterminowe – referaty, plakaty, makiety i inne opracowania tematyczne do lekcji, opracowania do gazetki szkolnej).
- **Projekty edukacyjne.**

- **Aktywność obejmująca prezentowanie wyników swojej pracy w różnej formie** (konkursy przedmiotowe, olimpiady, udział projektach oraz innych przedsięwzięciach środowiskowych, wypełnianie kart pracy z wycieczek).

2. Odpowiedź ustna, zadanie domowe i praca na lekcji podlegają ocenie na bieżąco, bez zapowiedzi. Ocenianie wszystkich innych form poza wymienionymi – jest wcześniej zapowiadane. Sprawdziany, z większej partii materiału – co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem.

3. Oceny są jawne, uzasadnione i zgodne z wymogami na daną ocenę. Skala ocen zawiera stopnie od 1 do 6, rozszerzone o „+” i „-”, nieobecność podczas oceniania odnotowywana jest symbolem „nb.”

Uczeń nieobecny na sprawdzianie zalicza daną partię materiału w terminie ustalonym przez nauczyciela (na zajęciach pozalekcyjnych) w terminie do dwóch tygodni.

Sprawdzone i poprawione prace kontrolne uczeń otrzymuje do wglądu (rodzice – na życzenie podczas konsultacji).

4. Przy odpowiedzi ustnej i pisemnej ocenie podlegają:

- a/ poziom merytoryczny - dobór i zakres treści, stosowanie terminów i nazw geograficznych, wyjaśnianie procesów i zjawisk,
- b/ poprawność stylistyczna, kultura wypowiedzi,
- c/ w pracach pisemnych - wiedza, umiejętności, samodzielność, estetyka.

5. Prace studialne wykonane w domu będą oceniane wg następujących kryteriów:

- dobór informacji, literatury,
- umiejętność zestawienia w całość,
- opracowanie graficzne,
- samodzielność,
- sposób prezentacji.

6. W przypadku sprawdzianów pisemnych stosowane są konkretne kryteria punktowe, tu: - uzyskanie, co najmniej:

- a) **30%** - ocena dopuszczająca
- b) **50%** - ocena dostateczna
- c) **75%** - ocena dobra
- d) **90%** - ocena bardzo dobra
- e) **95%** - ocena celująca – tylko w przypadku, gdy w treści poleceń zaplanowane są do wykonania dodatkowe zadania o dużym stopniu trudności (standard III i IV wymagań egzaminacyjnych), a obowiązkowe wykonane zostały prawidłowo.

7. W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemną opinią Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki – nauczyciel stosuje obniżenie wymagań edukacyjnych dostosowane do możliwości edukacyjnych (jednak nie niższe niż wymagania na ocenę dopuszczającą).

W stosunku do w/w ucznia można zastosować zmniejszoną ilość pytań, wydłużony czas pracy na sprawdzianie, obniżoną skalę punktacji).

8. Uczeń ma prawo zgłosić bez konsekwencji jedno „nieprzygotowanie” w każdym półroczu w klasie I, II i III.

- „nieprzygotowanie” zgłasza się na początku lekcji i przez nie rozumie się: niegotowość do odpowiedzi ustnej, brak zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń tylko w przypadku gdyby musiało się w nich znajdować bieżące zadanie domowe. Przy zgłaszaniu nie trzeba podawać przyczyny.
- **uwaga:** Nie można zgłaszać nieprzygotowań w przypadku zapowiedzianego wcześniej na dany dzień sprawdzania i oceniania określonej formy – tu: sprawdzianu, kartkówki, innych zapowiedzianych wcześniej zadań.

9. Po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności w szkole uczeń będzie oceniany po nadrobieniu braków w wiadomościach, ćwiczeniach wykonywanych na lekcjach, pracach domowych - co należy do jego obowiązku. Dokładny termin i formę ustala nauczyciel uwzględniając przyczynę absencji i możliwości ucznia.

10. Każdą ocenę niedostateczną ze sprawdzianu pisemnego można

poprawić na zajęciach pozalekcyjnych w terminie do dwóch tygodni od momentu ich poprawienia i oddania uczniom.

8. Uczeń może poprawić proponowaną na I półrocze i koniec roku szkolnego ocenę:

- nauczyciel zobowiązany jest przedstawić uczniowi wymagania na daną (wyższą ocenę) z przedmiotu,
- uczeń musi wykazać się wiedzą z danej partii materiału na podstawie sprawdzianu pisemnego (opracowanego indywidualnie dla danego ucznia) lub odpowiedzi ustnej.

III OGÓLNE KRYTERIA I WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY:

• **niedostateczny**

Uczeń nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności zawartych w wymaganiach podstawy programowej dla gimnazjum – potrzebnych do kontynuowania nauki. W szczególności: wykazuje brak systematyczności i chęci do nauki, nie posiada podstawowej orientacji na mapie, nie wykonuje zadań domowych, nie potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł, w tym treści podręcznika, nie pracuje na lekcji, nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych i praktycznych o elementarnym stopniu trudności samodzielnie, w grupie lub nawet przy pomocy nauczyciela, nie udziela prawidłowych odpowiedzi na większość zadanych mu pytań.

• **dopuszczający (wymagania konieczne)**

Uczeń ma braki w wymaganiach koniecznych z zakresu wiadomości i umiejętności. Opanował w stopniu elementarnym umiejętność czytania map, posiada elementarną orientację na mapie świata, Europy i Polski, posługuje się w stopniu elementarnym słownictwem i terminologią geograficzną w mowie żywej i pisanej, samodzielnie rozwiązuje i wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności, przejawia chęć i gotowość pracy i współpracy, umie wykorzystać różne źródła informacji, przy czym

objawia się to jako praca odtwórcza, wskazująca na słabe zrozumienie polecenia, nadrabia zaległości, przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi na proste pytania.

- **dostateczny (wymagania podstawowe)**

Uczeń opanował podstawowe wiadomości i wybrane umiejętności określone podstawą programową. W szczególności: posiada podstawową orientację na mapie i w przestrzeni geograficznej, poprawnie wyraża swoje myśli w prostych i typowych przykładach w mowie żywej i pisanej, przy wypowiedzi widać nieliczne błędy, odpowiedź ustana odbywa się samodzielnie, w grupie rozwiązuje poprawnie nieskomplikowane polecenia, potrafi naśladować podobne rozwiązania w analogicznych sytuacjach, wartościuje elementy działalności człowieka środowisku, poprawnie odczytuje dane z tekstu, rysunków, diagramów, tabel, przetwarza proste dane na wykresy, wykonuje wybrane, proste obliczenia stosowane w geografii, z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania sytuacji problemowych.

- **dobry (wymagania rozszerzające)**

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności w stopniu dobrym, uwzględniającym wymagania rozszerzające. W szczególności: pracuje systematycznie, posiada dobrą orientację na mapie świata, czyta ze zrozumieniem mapy tematyczne, dokonuje poprawnych interpretacji różnorodnych tekstów źródłowych, udziela zasadniczo samodzielnie odpowiedzi, choć uwidaczniają się niewielkie braki w wiedzy lub wypowiedź nie wyczerpuje omawianego zagadnienia, wiadomości i umiejętności podstawowe są dla niego zrozumiałe, potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności, dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe, łączy zagadnienia w logiczne ciągi, opanował umiejętność dokonywania interpretacji prostych zjawisk przedstawianych graficznie, w mowie żywej i pisanej posługuje się językiem poprawnym pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, potrafi wartościować działalność człowieka środowisku, aktywnie i efektywnie pracuje i współpracuje w zespołach grupowych, chętnie wykonuje dodatkowe zadania.

- **bardzo dobry (wymagania dopełniające)**

Uczeń w stopniu wyczerpującym opanował materiał przewidziany w podstawie programowej dla danej klasy oraz praktycznie stosuje umiejętności z zakresu kluczowych kompetencji w edukacji geograficznej. W szczególności: przygotowanie ucznia do lekcji jest pełne, wszechstronne oraz systematyczne, sprawnie posługuje się wiadomościami i zdobytymi umiejętnościami, podczas wypowiedzi ustnej samodzielnie potrafi interpretować omawiane zagadnienie, jego wypowiedź jest ładna, ciekawa i poprawna pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, samodzielnie dokonuje interpretacji treści mapy i innych materiałów źródłowych, obok prawidłowego wnioskowania przeprowadza proste analizy zjawisk.

- **celujący (wymagania wykraczające)**

Uczeń spełnia wszystkie kryteria ujęte w wymaganiach na ocenę bardzo dobrą, a ponadto w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, a ich efekty potrafi zaprezentować innym w konkretnej formie. Ponadto uczeń powinien wykazać się znaczącymi osiągnięciami w konkursach na poziomie ponadszkolnym.

Zuzanna Szulc

Sylwia Widawska